

02 **διεθνή**

■ **του Ίλαν Πάπε***

Μια επιστροφή στον Οκτώβριο του 2023

Γιατί συνέβη ο «Κατακλυσμός του Αλ-Άκσα»

Καθώς συμπληρώνονται τρία χρόνια από την επιχείρηση «Κατακλυσμός του Αλ-Άκσα» και την έναρξη της γενοκτονίας στη Γάζα, μπορούμε πλέον να διακρίνουμε με μεγαλύτερη σαφήνεια ορισμένες πτυχές και κρίσιμα ζητήματα που συνδέονται με εκείνη τη μοιραία ημερομηνία. Εν τω μεταξύ, η γενοκτονία στη Δωρίδα της Γάζας συνεχίζεται, αν και με αργότερο ρυθμό, έχοντας πλέον επεκταθεί και στη Δυτική Όχθη – που, λόγω της κλιμάκωσης της βίας από τον στρατό και τους εποίκους, κινδυνεύει να μετατραπεί σε άλλη μία Δωρίδα της Γάζας.

Η πάροδος του χρόνου μας επιτρέπει να μάθουμε πολύ περισσότερα για τα κίνητρα της μικρής ομάδας ηγετών της Χαμάς που σχεδίασαν την επιχείρηση, και να τα αναλύσουμε με επαγγελματικό τρόπο, προκειμένου να αντικρουστεί το παραπλανητικό και κατασκευασμένο αφήγημα που διαδίδει το Ισραήλ σχετικά με «μια επιχείρηση που σχεδιάστηκε στην Τεχεράνη ως μέρος του σχεδίου για την καταστροφή του εβραϊκού κράτους». Αυτό είχε ήδη αμφισβητηθεί επιτυχώς ως ένα αφήγημα που αγνοεί σκόπιμα το ιστορικό πλαίσιο της μακράς σιωνιστικής καταπίεσης, και του σχετικά πιο πρόσφατου απάνθρωπου αποκλεισμού της Δωρίδας της Γάζας. Ωστόσο, μια ματιά πιο εστιασμένη στη συγκεκριμένη περίοδο ρίχνει φως στα διλήμματα που αντιμετωπίζουν η Χαμάς και γενικότερα το Παλαιστινιακό απελευθερωτικό κίνημα στον υπαρκτικό τους αγώνα ενάντια στο σιωνιστικό σχέδιο εξόντωσης. Η ανασύσταση αυτού του άμεσου ιστορικού πλαισίου μου θυμίζει τον τρόπο με τον οποίο η ιστοριογραφία της Νάκμπα (Καταστροφής) του 1948 επωφελήθηκε από τον αποχαρκτηρισμό των ισραηλινών αρχείων. Η σύνθεση του ισραηλινού αρχειακού υλικού με την παλαιστινιακή προφορική και γραπτή ιστορία παρείχε μια πληρέστερη εικόνα εκείνης της καταστροφής. Έτσι και τώρα, χάρη στο εμπεριστατωμένο έργο ορισμένων ισραηλινών δημοσιογράφων που έχουν πρόσβαση σε

υλικό το οποίο εμείς δεν μπορούμε να δούμε, κατανοούμε καλύτερα τις εξελίξεις που οδήγησαν στον Οκτώβριο του 2023. Η έρευνά τους ρίχνει φως στις δύσκολες επιλογές που αντιμετώπισε ο ηγέτης της Χαμάς, Γιαχιά Σινουάρ, ενόψει των 17 χρόνων αποκλεισμού της Δωρίδας της Γάζας και καταπίεσης στη Δυτική Όχθη. Βοηθά επίσης στην αναίρεση της εικόνας του Σινουάρ στη Δύση ως φανατικού ηγέτη που στόχευε στην ίδρυση ισλαμικού χαλιφάτου πάνω στα ερείπια του Ισραήλ, η οποία πηγάζει από μια ρατσιστική και οριενταλιστική προσέγγιση.

Ο ΣΙΝΟΥΑΡ αντιμετώπισε το Ισραήλ με τρόπο παρόμοιο με αυτόν που υιοθέτησαν Άραβες και Παλαιστίνιοι ηγέτες, όπως ο Ανουάρ Σαντάτ το 1971 και ο Γιασέρ Αραφάτ το 2000. Ο Σαντάτ είχε προειδοποιήσει τους ισραηλινούς ηγέτες ότι, εάν δεν επέστρεφαν το Σινά στην Αίγυπτο μέσω διπλωματικών διαβουλεύσεων, η Αίγυπτος θα κήρυττε πόλεμο. Ο Αραφάτ είχε προειδοποιήσει τους Εχούντ Μπαράκ και Μπιλ Κλίντον ότι, εάν η σύνοδος κορυφής του Καμπ Ντέιβιντ δεν του παρείχε

μια υπόσχεση για τη μείωση της καταπίεσης του Παλαιστινιακού λαού, μια νέα εξέγερση θα ήταν αναπόφευκτη.

Στην περίπτωση του Σινουάρ, γνωρίζουμε πλέον ότι διαπραγματεύτηκε με το Ισραήλ –συγκεκριμένα, έμμεσα, με τον Νετανιάχου– σχετικά με τα βασικά αιτήματα του λαού της Γάζας: τον τερματισμό της πολιορκίας, την αύξηση των τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών που εισέρχονται στον πολιορκημένο θύλακα, καθώς και την απελευθέρωση των Παλαιστίνιων πολιτικών κρατούμενων. Ο Σινουάρ προειδοποίησε τους Ισραηλινούς ότι η απόρριψη αυτών των αιτημάτων θα οδηγούσε σε μια επιχείρηση της κλίμακας του «Κατακλυσμού του Αλ-Άκσα». Ο ισραηλινός στρατός αντιπρότεινε στον Νετανιάχου να απαντήσει σε αυτά τα αιτήματα με μια ολοκληρωτική επίθεση στη Δωρίδα της Γάζας...

Οι διοικητές της Χαμάς, συμπεριλαμβανομένου του Σινουάρ, γνώριζαν ότι μια τέτοια επίθεση στη Γάζα ήταν επικείμενη. Από αυτή την άποψη, ο Σινουάρ φαίνεται να ήταν ένας ηγέτης που επεδίωκε περιορισμένα αποτελέσματα,

αφήνοντας ένα πιο μεγαλεπήβολο όραμα για το πιο μακρινό μέλλον. Όπως ο Σαντάτ, τελικά χρησιμοποίησε τη στρατιωτική επιλογή όταν κατέστη σαφές ότι το Ισραήλ είχε απορρίψει πλήρως την πολιτική επιλογή. Ο «Κατακλυσμός του Αλ-Άκσα» ήταν μια προσπάθεια να προλάβει την ισραηλινή επίθεση. Αυτό που δεν γνωρίζουμε είναι πότε και γιατί η επιχείρηση εκφυλίστηκε σε ορισμένα σημεία σε σφαγή αμάχων. Επρόκειτο βέβαια για μια απόδραση από το γκέτο ενός λαού που είχε υποστεί χιλιάδες θανάτους και δεκάδες χιλιάδες τραυματισμούς παιδιών και γυναικών, ενώ εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι έχασαν τα σπίτια τους κατά την ισραηλινή επίθεση του 2014 και παρέμεναν εκτοπισμένοι το 2023. Ήταν ένας τραυματισμένος πληθυσμός που –κατόπιν πολιτικής απόφασης– υποβλήθηκε σε λιμοκτονία και υπέστη συχνούς βομβαρδισμούς στη διάρκεια του 17χρονου ισραηλινού αποκλεισμού. Υπάρχει όμως και κάτι που γνωρίζουμε: ο Σινουάρ, από πολύ νωρίς, έδειξε ότι η απαγωγή ηλικιωμένων και παιδιών δεν αποτελούσε μέρος της επιχείρησης, και γι' αυτό πρότεινε αμέσως την απελευθέρωσή τους. Αλλά δεν έλαβε καμία απάντηση από το Ισραήλ.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ της Γάζας ως αποτέλεσμα μιας γενοκτονικής πολιτικής δεν ήταν μια «αυθόρμητη» αντίδραση του Ισραήλ στη δολοφονία στρατιωτών και αμάχων στις 7 Οκτωβρίου 2023. Ήταν η εφαρμογή σχετικής προπαρασκευής του στρατού ήδη από το 2004: τότε ο στρατός κατασκεύασε μια ψεύτικη πόλη στην έρημο προκειμένου να εξασκηθεί στην καταστροφή αστικών χώρων. Αυτή η στρατηγική δοκιμάστηκε, επίσης, στον αδιάκριτο βομβαρδισμό του προαστίου Νταχίγια της Βηρυτού το 2006. Όπως το 1948, έτσι και το 2023 το Ισραήλ αναζητούσε ένα πρόσχημα για να προωθήσει το ανέφικτο όραμά του για μια απο-αραβοποιημένη Παλαιστίνη... Αλλά «ο πνιγμένος δεν μπορεί να βραχεί»: αυτή η διάσημη αραβική παροιμία συνοψίζει το παλαιστινιακό δίλημμα, το οποίο μπορεί να γίνει σαφώς αντιληπτό

από την οπτική γωνία του 2026. Κάθε ένοπλη απόπειρα της Χαμάς να τερματίσει την πολιορκία και την κατοχή χρησιμοποιήθηκε ως πρόσχημα από το Ισραήλ για να εντείνει την πολιτική εξόντωσης. Η εναλλακτική λύση, δηλαδή η υποταγή, την οποία επιχείρησε η Παλαιστινιακή Αρχή, οδήγησε σε σταδιακή εθνοκάθαρση και σε μια σειρά πογκρόμ από τους εποίκους με τη συνενοχή του ισραηλινού στρατού.

Αναρωτιέμαι πόσοι άνθρωποι εκτός Παλαιστίνης μπορούν να κατανοήσουν πλήρως αυτό το δίλημμα, το οποίο ώθησε και εφήβους από τα προσφυγικά στρατόπεδα της Δυτικής Όχθης σε συγκρούσεις με τον ισραηλινό στρατό: γνώριζαν ότι δεν μπορούσαν να νικήσουν, προτίμησαν όμως να πολεμήσουν από το να υφίστανται συνεχώς κακομεταχείριση, τραυματισμούς και δολοφονίες από έναν στρατό κατοχής. Είναι ένα απάνθρωπο δίλημμα που επιβάλλεται στους Παλαιστίνιους από το σιωνιστικό σχέδιο εξόντωσης...

Το πώς θα απελευθερωθούν οι Παλαιστίνιοι –και έμμεσα οι Ισραηλινοί– από αυτή την αβίωτη πραγματικότητα, δεν είναι δύσκολο να απαντηθεί: Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της ίδρυσης μιας δημοκρατικής, μετα-ισραηλινής Παλαιστίνης. Ένα τέτοιο κράτος δεν θα έλυνε όλα τα προβλήματα των ανθρώπων που ζουν ανάμεσα στον ποταμό και τη θάλασσα και όσων επιστρέψουν εκεί, αλλά θα μπορούσε να άρει τη συνεχή υπαρξιακή απειλή που βιώνουν καθημερινά όλοι οι Παλαιστίνιοι. Σε μια τέτοια πραγματικότητα, η Παλαιστίνη δεν θα ήταν διαμελισμένη σε ξεχωριστά εδάφη όπως η Γάζα και η Δυτική Όχθη, αλλά θα αποτελούσε μια ενιαία πατρίδα. Αν η Γάζα παραμείνει «Δωρίδα», δεν θα υπάρξει ειρήνη, ούτε συμφιλίωση.

** Ισραηλινός ιστορικός, συγγραφέας και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Exeter. Το παρόν άρθρο του, που εδώ αποδίδεται σε συντετμημένη μορφή, δημοσιεύθηκε στην ηλεκτρονική εφημερίδα The Palestine Chronicle (www.palestinechronicle.com, 23/9/2026).*